

POBYT W POLSCE

1. Legalny pobyt – osoby przybywające bezpośrednio z Ukrainy

Zgodnie z polskim prawem obywatele Ukrainy, którzy na skutek rosyjskiej agresji opuścili swoją ojczyznę i **od dnia 24 lutego 2022 r.** do dnia, który zostanie określony w drodze rozporządzenia, wjechali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, **moga legalnie przebywać w Polsce przez okres 18 miesięcy** licząc od dnia 24 lutego 2022r. Odnosi się to do osób, które przybyły do Polski **bezpośrednio z Ukrainy i zadeklarowały zamiar pozostania na terytorium Polski.**

Dotyczy to również małżonków obywateli Ukrainy, nawet jeżeli nie posiadają obywatelstwa ukraińskiego, o ile przybyli bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.

Uprawnienie to jest niezależne od innych uprawnień do wjazdu i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z przepisów prawa, jednak **nie przysługuje w przypadku wjazdu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 1 miesiąca.**

Powyższe zasady stosuje się również w odniesieniu **do obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka,** którzy opuścili Ukrainę w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., a następnie przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (**w tym przypadku jednak nie ma wymogu bezpośredniego wjazdu z Ukrainy**).

Przepisy dotyczące legalności pobytu przez okres 18 miesięcy **nie znajdują zastosowania do obywateli Ukrainy, którzy złożyli w Rzeczypospolitej Polskiej wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej lub zadeklarowali zamiar złożenia takich wniosków (chyba, że wnioski te zostaną przez nich wycofane).**

Obywatele Ukrainy, którzy wjechali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po 24 lutego 2022r. **uznaje się za osoby korzystającą z ochrony czasowej** w rozumieniu art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Dalsza legalizacja pobytu obywateli Ukrainy, którzy uciekli przed wojną jest możliwa przez **udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy,** które będzie udzielane jednorazowo na okres **3 lat.** Wnioski o tego typu zezwolenie można składać **najwcześniej po upływie 9 miesięcy od dnia wjazdu** na terytorium Rzeczypospolitej Polski.

2. Wjazd na terytorium Polski

Wjazd obywatela Ukrainy na terytorium Polski **powinien zostać zarejestrowany przez komendanta placówki Straży Granicznej podczas kontroli granicznej**. Jeżeli wjazd nie został zarejestrowany, Komendant Główny Straży Granicznej rejestruje pobyt obywatela Ukrainy **na jego wniosek**, złożony **nie później niż 60 dni od dnia wjazdu** na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Uzyskanie numeru PESEL

Dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z wojną istnieje **możliwość nadania numeru PESEL**.

Rozwiązanie to ma na celu realizację szeregu usług publicznych takich jak **korzystanie z opieki społecznej, możliwość bezpłatnego leczenia czy możliwość założenia działalności gospodarczej**.

Bez numeru PESEL realizacja większości usług oraz świadczeń nie jest możliwa.

Aby uzyskać numeru PESEL obywatel Ukrainy **musi złożyć wniosek w siedzibie organu gminy**. Wniosek składa się osobiście, na piśmie, opatrzonym własnoręcznym czytelnym podpisem.

Do uzyskania numeru PESEL niezbędne będzie **wypełnienie specjalnego formularza oraz dostarczenie zdjęcia (istnieje możliwość wykonania bezpłatnych zdjęć w miejscu składania wniosku)**.

Od osób powyżej 12 roku życia pobierane są odciski palców.

W Łodzi do przyjmowania wniosków wyznaczono punkt obsługi Urzędu Miasta Łodzi przy ul. Krzemienieckiej 2B, parter, sala obsługi w godzinach:

- poniedziałek, środa, czwartek, piątek, 8:00 – 16:00
- wtorek, 8:00 – 17:00

Proces ten jest bezpłatny, a numer nadawany jest „od ręki”.

W imieniu dzieci wniosek o nadanie nr PESEL **składa jedno z rodziców, opiekun, kurator lub osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem**.

Tożsamość osoby składającej wniosek potwierdza się na podstawie:

- dokumentu podróży;
- Karty Polaka;
- innego dokumentu ze zdjęciem umożliwiającemu ustalenie tożsamości (nawet jeżeli jest unieważniony);
- dokumentu potwierdzającego urodzenie (dotyczy osób, które nie ukończyły 18 lat);
- oświadczenia.

Oświadczenia co do prawdziwości danych składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

4. Profil zaufany

Jeżeli we wniosku o nadanie numeru PESEL zawarty jest numer telefonu oraz adres poczty elektronicznej, **za zgodą wnioskodawcy**, następuje **automatyczne utworzenie profilu zaufanego**.

Profil zaufany to bezpłatna metoda potwierdzania tożsamości w elektronicznych systemach administracji, dzięki któremu możliwe jest **wnoszenie do urzędów podań, wniosków, skarg, opłat i deklaracji drogą elektroniczną bez osobistej wizyty w urzędzie**.

Jednorazowe hasło umożliwiające aktywację profilu zaufanego przez wnioskodawcę jest wysyłane na numer telefonu komórkowego podany we wniosku.

5. Przedłużanie wiz oraz okresu pobytu

Jeżeli obywatel Ukrainy posiada **wizę lub zezwolenie na pobyt czasowy**, których okres kończy się od dnia **24 lutego 2022 roku**, okres ważności tej wizy lub tego zezwolenia **ulega przedłużeniu z mocy prawa do dnia 31 grudnia 2022 r.**

W tym przypadku nie umieszcza się nowej naklejki wizowej.

Wiza krajowa w okresie przedłużenia okresu ważności nie uprawnia do przekraczania granic.

Jeżeli ostatni dzień okresu ważności **karty pobytu, polskich dokumentów tożsamości obywatela Ukrainy lub dokumentów „zgoda na pobyt tolerowany”** przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., **ulega on przedłużeniu z mocy prawa o okres 18 miesięcy.**

6. Pomoc po przyjeździe do Polski

Obywatele Ukrainy oraz ich małżonkowie mogą **ubiegać się o jednorazowe świadczenie pieniężne na utrzymanie w wysokości 300 zł na osobę** przeznaczone w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Po uzyskaniu numeru PESEL wnioski o świadczenie można składać w Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej **w zależności od miejsca pobytu.**

W Łodzi są to:

- ➔ FILIA Łódź-Bałuty [ul. Tybury 16, 91-015 Łódź-Bałuty]
- ➔ FILIA Łódź-Górna [ul. Będzińska 5, 93-540 Łódź-Górna]
- ➔ FILIA Łódź-Śródmieście [ul. Wólczańska 225, 93-005 Łódź-Śródmieście]
- ➔ FILIA Łódź-Widzew [ul. Grota Roweckiego 30, 93-217 Łódź-Widzew]

Po przyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatele ukraińscy uzyskują również **dostęp do świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego, świadczenia dobry stary, rodzinnego kapitału opiekuńczego czy dofinansowania dotyczącego obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.** Mogą również ubiegać się o różnego rodzaju **świadczenia socjalne.**

Wszelkiego rodzaju świadczenia socjalne można uzyskać w wymienionych wyżej Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej. Warunkiem niezbędnym do uzyskania świadczeń jest posiadanie numeru PESEL.

7. Opieka medyczna

Obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski od 24 lutego 2022 r., **mają prawo do korzystania ze świadczeń medycznych i refundacji leków na takich samych zasadach jak ubezpieczeni w Polsce.** Oznacza to, że w razie potrzeby ukraińscy pacjenci mogą **bez opłat** korzystać z pomocy w podmiotach, które mają zawartą umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia takich jak:

- przychodnie podstawowej opieki medycznej;
- poradnie specjalistyczne;
- szpitale.

Istnieje również możliwość umówienia **odpłatnych, prywatnych wizyt**. Można to zrobić na przykład za pomocą strony internetowej www.znanylekarz.pl która oferuje możliwość umówienia wizyt w języku ukraińskim lub dzwoniąc bezpośrednio do wybranych gabinetów lekarskich.

Ukraińscy obywatele zostali również dopisani przez ministra zdrowia do **Narodowego Programu Szczepień przeciwko COVID-19**. Dzięki temu ci, którzy nie przyjęli preparatu w Ukrainie, za darmo zrobią to w Polsce.

Obywatele Ukrainy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **mogą również uzyskać bezpłatną pomoc psychologiczną.**

Przydatne kontakty związane z opieką medyczną i psychologiczną:

- bezpłatna infolinia Narodowego Funduszu Zdrowia w jęz. ukraińskim **800-190-590**;
- **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka – 800 12 12 12** – pod numerem dyżuruje psycholog mówiący biegle w języku ukraińskim i rosyjskim;
- **Fundacja Polskie Forum Migracyjne – 669 981 038** – bezpłatny telefon kryzysowy (pomoc w jęz. ukraińskim i rosyjskim);
- **Dom Ukraiński/Nasz Wybór – 727 805 764**;
- **Medyczne Damiana – 22 566 22 27** – pomoc w jęz. ukraińskim;
- **Centrum Terapii i Rozwoju „Akson” – 697 343 396**;
- **Platforma Helping Hand – 698 188 305** – dyżury telefoniczne w języku ukraińskim.

8. Opieka nad dziećmi i edukacja

Opiekun tymczasowy dla małoletniego obywatela Ukrainy

Wiele ukraińskich dzieci przekracza granicę z Polską, część z nich bez rodziców, pod opieką krewnych lub znajomych. Dla zabezpieczenia dobra takiego dziecka sąd może ustanowić opiekuna tymczasowego dla małoletniego obywatela Ukrainy, który przybył na terytorium państwa polskiego bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi tam prowadzonymi oraz przebywa na terytorium Polski bez rodziców.

Kto może być opiekunem tymczasowym?

Ustanawiając opiekuna tymczasowego, sąd kieruje się dobrem dziecka. Opiekun tymczasowy powinien być ustanowiony przede wszystkim spośród krewnych, powinowatych lub innych osób dających rękojmię należytego wykonywania. W przypadku braku takich osób, na wniosek sądu kandydata wskazuje ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych. Dla kilku małoletnich można ustanowić jednego opiekuna tymczasowego, jeżeli nie zachodzi sprzeczność między ich interesami. Opiekunem tymczasowym dla rodzeństwa w miarę możliwości należy ustanowić tę samą osobę.

Jakie uprawnienia ma opiekun tymczasowy?

Opiekun tymczasowy reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad małoletnim i jego majątkiem. We wszelkich ważniejszych sprawach opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego.

Kto ustanawia opiekuna tymczasowego?

Opiekuna tymczasowego ustanawia sąd opiekuńczy na wniosek lub z urzędu. Wniosek może złożyć m.in. osoba, która sprawuje faktyczną pieczę nad małoletnim lub osoba, która objęła faktyczną pieczę nad małoletnim po wjeździe przez małoletniego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i sprawuje ją w dniu złożenia wniosku.

Proces ustanawiania opiekuna.

Po złożeniu wniosku do sądu wyznaczana jest rozprawa w terminie **do 3 dni**, na której Sąd przesłuchuje kandydata na opiekuna tymczasowego i osobę sprawującą faktyczną pieczę nad małoletnim oraz wysłuchuje małoletniego, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenie.

Sąd może również ustanowić opiekuna tymczasowego bez wyznaczania rozprawy, jeśli kandydat na opiekuna tymczasowego sprawuje faktyczną pieczę nad małoletnim, a okoliczności sprawy nie budzą wątpliwości co do prawidłowego wykonywania tej pieczy i dobro małoletniego się temu nie sprzeciwia. Postanowienie o ustanowieniu opiekuna tymczasowego jest skuteczne i wykonalne z chwilą jego ogłoszenia, a jeśli ogłoszenia nie było, to z chwilą wydania. **W postępowaniu o ustanowienie opiekuna tymczasowego nie pobiera się opłat.**

Edukacja dla obywateli Ukrainy

Uczniowie z Ukrainy w wieku obowiązku szkolnego i obowiązku nauki (7-18 lat) są **przyjmowani do szkół publicznych oraz obejmowani opieką, a także nauczaniem na warunkach dotyczących obywateli polskich.**

Przyjęcie do szkoły jest możliwe w ciągu całego roku szkolnego, a ustalenie klasy, w której kontynuowana jest nauka, odbywa się na podstawie sumy ukończonych lat nauki szkolnej za granicą. W procesie przyjmowania uczniów do szkół **nie ma znaczenia prawna podstawa pobytu ucznia na terenie Polski.**

Ukraińscy studenci, którzy uciekli przed wojną, mogą kontynuować naukę na polskich uczelniach, na których mają możliwość ubiegania się m.in. o **stypendium socjalne i kredyt studencki.**

Dzieci w wieku 7-18 lat mogą nieodpłatnie uczyć się w polskich szkołach. Przyjęcie do szkoły wymaga złożenia wniosku, a decyzję w tej sprawie podejmuje dyrektor. Publiczna szkoła podstawowa, w rejonie której mieszka dziecko przybyłe z zagranicy, przyjmuje z urzędu, a inne publiczne szkoły podstawowe i szkoły ponadpodstawowe w miarę posiadania wolnych miejsc. Jeśli w wybranej placówce nie ma wolnych miejsc, potrzebny jest kontakt z urzędem gminy. Brak znajomości języka polskiego nie stanowi formalnej przeszkody. Uczniowie z Ukrainy mogą uczestniczyć w nieodpłatnych lekcjach języka polskiego organizowanych przez szkoły.

W przypadku młodszych dzieci w wieku przedszkolnym – edukacja i opieka nad nimi przebiegają zgodnie z Prawem oświatowym. Wszystkie dzieci w wieku 3-6 lat, które nie mają polskiego obywatelstwa, mają prawo do korzystania z opieki przedszkolnej.

- Dzieci w wieku od 3 do 5 lat **mają prawo** korzystać z wychowania przedszkolnego w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym przy szkole podstawowej.
- Dzieci w wieku 6 lat **mają obowiązek** odbyć roczne przygotowanie przedszkolne w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym przy szkole podstawowej.

O przyjęciu dziecka do przedszkola/oddziału przedszkolnego w trakcie roku szkolnego decyduje dyrektor przedszkola/szkoły podstawowej, w której funkcjonuje oddział przedszkolny. Jeśli w placówce nie będzie miejsc, placówki z wolnymi miejscami wskazać powinna gmina.

9. Pomoc socjalna

Obywatelom Ukrainy, którzy wjechali legalnie z Ukrainy do Polski po 23 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi i chcą pozostać w Polsce, Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie przyznawał i wypłacał świadczenia dla rodziny. **Odpowiednie wnioski w języku ukraińskim będzie można składać tylko elektronicznie przez Platformę Usług Elektronicznych (PUE) ZUS.**

Kto może złożyć wniosek o wsparcie dla rodziny?

Wnioski o świadczenia dla rodziny, które wypłaca ZUS może złożyć osoba, która:

- jest obywatelem Ukrainy albo małżonkiem obywatela Ukrainy,
- jej pobyt w Polsce jest legalny,
- ma pod opieką dziecko (jest jego rodzicem lub opiekunem tymczasowym), które ma ukraińskie obywatelstwo i przybyło z Ukrainy do Polski po 23 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi,
- ma pod opieką dziecko (jest jego rodzicem lub opiekunem tymczasowym) urodzone w Polsce przez matkę, która jest obywatelką Ukrainy i której pobyt w Polsce jest legalny.

Jakie wsparcie dla rodziny można otrzymać z ZUS?

- **500 zł miesięcznie** na każde dziecko w wieku do 18 lat, które mieszka w Polsce (świadczenie wychowawcze z programu Rodzina 500+, tzw. **500+**).

Jest to świadczenie dla rodzica, opiekuna tymczasowego i osoby sprawującej pieczę zastępczą nad dzieckiem.

- **500 zł lub 1000 zł miesięcznie** na drugie i kolejne dziecko w wieku 12-35 miesięcy, które mieszka w Polsce (rodzinny kapitał opiekuńczy, tzw. **RKO**).

Jest to świadczenie dla rodzica i opiekuna tymczasowego.

- **do 400 zł miesięcznie** dofinansowania opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna (**dofinansowanie pobytu w żłobku**) – na:
 - dziecko pierwsze i jedyne w rodzinie,
 - dziecko pierwsze w rodzinie, jeśli na kolejne dziecko otrzymujesz RKO,
 - na dziecko drugie i kolejne w rodzinie w wieku przed ukończeniem 12 miesiąca i po ukończeniu 35 miesiąca życia, na które został przyznany rodzinny kapitał opiekuńczy i kapitał ten został pobrany w łącznej przysługującej wysokości

Dziecko musi być wpisane przez żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna do rejestru żłobków i klubów dziecięcych lub wykazu dziennych opiekunów.

Jest to świadczenie dla rodzica, opiekuna tymczasowego i osoby sprawującej pieczę zastępczą nad dzieckiem.

- **300 zł raz w roku** na każde dziecko w wieku do 20 lat (lub do 24 lat w przypadku ucznia z niepełnosprawnością), które mieszka w Polsce i uczy się w szkole – (świadczenie z programu Dobry Start, tzw. **300+**).

Jest to świadczenie dla rodzica, opiekuna tymczasowego i osoby sprawującej pieczę zastępczą nad dzieckiem.

Aby złożyć wniosek do ZUS potrzebny będzie:

- polski numer identyfikacyjny PESEL osoby składającej wniosek i dziecka,
- adres mailowy osoby,
- polski numer telefonu,
- numer rachunku bankowego w Polsce.

10. Praca i prowadzenie działalności gospodarczej

Przepisy ustawy zapewniają obywatelom Ukrainy **dostęp do polskiego rynku pracy oraz rejestrację w powiatowym urzędzie pracy.**

Obywatel Ukrainy może zarejestrować się oraz zostać uznany **jako osoba bezrobotna** albo **poszukująca pracy** oraz skorzystać z usług rynku pracy w postaci m.in. pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz szkoleń – na takich samych zasadach, jak obywatele polscy.

Obywatele Ukrainy **mogą również podejmować i wykonywać działalność gospodarczą** na takich samych zasadach jak obywatele polscy - pod warunkiem uzyskania numeru PESEL.

Więcej informacji znajduje się na stronie internetowej www.alicjabien/ukraina, na której mogą Państwo znaleźć w szczególności:

- **Poradnik dla osób, które przybyły do Polski niebezpośrednio z Ukrainy;**
- **Poradnik dla pracownika;**
- **Poradnik dla przedsiębiorcy;**
- **Poradnik dla najemcy.**

KONTAKT

e-mail: ukraina@alicjabien.pl

telefon: 0048 505 105 092